

Diskusia – Overovanie informácií v spravodajskom texte

Súčasná doba je vzhľadom na technologický pokrok a veľké množstvo rôznych druhov médií preplnená informáciami. Každý človek má iné predpoklady na prácu s najnovšími technológiami alebo na posúdenie hodnovernosti ponúkaných informácií. Tieto zručnosti sa však dajú cielene rozvíjať.

Cieľom tejto diskusie je preskúmať a zistiť aktuálne trendy, možnosti a najmä dôležitosť overovania faktov v médiách na Slovensku a vo svete s pohľadom žiakov druhého stupňa. Pevne verím, že táto diskusia poskytne záujemcom dostatok informácií pre pochopenie danej problematiky a dôležitosť overovania faktov.

Diskusia medzi učiteľom a žiakmi.

V posledných rokoch sa doba výrazne zmenila. Technologický pokrok a nové druhy médií sú všade navôkol nás. Čítať si online dennú tlač po ceste do školy alebo zamestnania je úplne bežná prax. Väčšina informácií sa k nám dostáva prostredníctvom internetu. Záujem po klasickom médiu ako rozhlas, denná tlač je najmä medzi žiakmi v porovnaní s tou staršou generáciou podstatne nižší. Tieto zmeny a nové formy médií nám v určitom smere bez pochýb uľahčujú život. Stačí zapnúť mobil, tablet, mať pripojenie k internetu a akékoľvek informácie sú nám ihneď dostupné. Nemusíme chodiť do najbližšieho stánku alebo internetovej kaviarne, svoj „zdroj informácií – mobil“ má takmer každý vo svojom vrecku. Na druhej strane sa však otvára otázka, ako si spomedzi všetkých sprostredkovateľov informácií vedieť vybrať a s určitosťou povedať, že predkladané informácie sú naozaj pravdivé a nejde len o podsúvanie názorov ich autora? Ako vedieť narábať s informáciami správne, ako si z pomedzi veľkého množstva vybrať tie, ktoré naozaj potrebujeme? Na tieto, aj iné otázky, sa pokúsime odpovedať v nasledujúcom rozhovore.

Žiaci:

Nové i staré druhy médií hrajú dôležitú úlohu v našom každodennom živote: dnes už takmer každý aktívne využíva počítač, smartphone či tablety, v práci naši rodičia trávajú čas čítaním a písaním mailov, pri športe počúvame hudbu, ktorú sme si stiahli. Vplyv médií na naše životy narastá každým jedným dňom. Nie je ničím výnimočným vidieť po ceste do práce ľudí v dopravnom prostriedku čítať noviny, no nie tie klasické papierové verzie novín, ale online

verzie. V poslednej dobe žiaci komunikujú čoraz viac prostredníctvom emailov, sms a rôznych mobilných aplikácií ako Messenger, Viber, Whatsapp.

Otázka: Ako sú podľa vás médiá vytvorené?

Informácie z médií, s ktorými sa denno-denne dostávame do kontaktu sú už hotovým výsledkom určitých ľudí. Médiá sa snažia prostredníctvom svojho obsahu prilákať čo najväčšie publikum. Televízne programy sú tvorené tak, aby dosiahli čo najlepšiu sledovanosť, denníky a noviny používajú vizuálne prilákanie čitateľov, a teda snažia sa úvodnú stránku spraviť lákavú pre čitateľa bez ohľadu na uvedený obsah.

Otázka: Ako médiá skresľujú podľa vás realitu?

To, čo máme možnosť každý deň pozorovať prostredníctvom médií je vždy len realita prezentovaná z určitého pohľadu na naše podvedomie, ktorú si často ani neuvedomujeme. Podľa názoru viacerých žiakov, by bolo potrebné byť mediálne gramotnými a snažiť sa porozumieť ako médiá vyobrazujú realitu a vedieť si na základe toho sformulovať vlastný postoj k danej skutočnosti.

Otázka: Ako vyhľadávate a spracovávate informácie

Súčasná spoločnosť je charakteristická tým, že je doslova zaplavená množstvom informácií, televízne stanice nám vysielajú nepretržite, okolo niekoľko miliónov novín sa vytlačí denne, nespočítateľné množstvo kníh sa vypožičia v knižniciach po celom svete. Preto je potrebné byť vzdelaný a byť schopný nájsť to, čo hľadáme a z toho veľkého množstva informácií vybrať tie, ktoré sú pre mňa užitočné a zároveň spoľahlivé a vedieť zdieľať tieto informácie s ostatnými. Dôležité je byť mediálne vzdelaný a byť schopný nájsť, čo hľadám a potrebujem vedieť zhodnotiť, či sú získane informácie dôveryhodné.

Vytváranie obsahu

Vplyv médií v súčasnej spoločnosti spôsobil zmenu pozície obyvateľstva, že z obyčajného prijímateľa informácií sa môže stať tvorca obsahu. Žiaci sledujú televíziu skôr pasívne, ale viac reagujú to čo vidia na Facebooku alebo TikToku. Nejdeme si iba pozrieť film, ale aktívne vytvárame videá, ktoré potom zdieľame na rôznych sociálnych platformách. Učíme sa o svete a nielen z hodín v škole a kníh, ale aktívne vytvárame informácie na rôzne diskusné fóra a blogy. Mediálna spoločnosť vyžaduje od tvorcov komunikačné a prezentačné schopnosti. Vedieť osloviť cieľovú skupinu a zvoliť na to správne publikum. Netreba zabúdať ani na

sprostredkované informácie, keďže v súčasnosti je spoločnosť aj vizuálne zameraná a obraz nahrádza slová. Preto treba hľadiť aj na mediálnu gramotnosť a byť schopný vytvoriť príťažlivý a funkčný obsah a vedieť ho priblížiť vybranej skupine.

Súčasná mediálna spoločnosť môže byť nazvaná aj sieťová spoločnosť nakoľko sme v neustálom kontakte prostredníctvom internetu, telefónov a online hier či sociálnych sietí. Podľa žiakov, byť na sociálnych sieťach si vyžaduje osvojenie určitých schopností v rôznych oblastiach. Plnohodnotne sa zúčastňovať na sociálnych sieťach si vyžaduje osvojenie nových schopností v rôznych oblastiach. Ide o poznanie určitých pravidiel využívaných, v tej ktorej online komunite, ale vedieť aj adekvátne tomu prispôbiť svoje správanie, vedieť ako reagovať v určitých situáciách, napr. vyhnúť sa neželanej komunikácii. Médiá v sociálnych sieťach nie sú len o potešení, ale nesú v sebe aj určité riziko či dokonca hrozbu zneužitia informácií a preto je dôležité rozpoznať hrozbu a zároveň jej dokázať predchádzať, prípadne ju zastaviť a to je typické pre mediálne gramotného človeka. Sociálne siete majú silný vplyv na ľudí, nielen že slúžia na aktívne a zároveň na atraktívne komunikovanie, ale okrem iného dokážu aj spájať a pomáhať.

Keby sme chceli dosiahnuť určité ciele rôzneho charakteru, bez použitia médií je to v súčasnosti takmer nemožné. V mnohých prípadoch sú médiá veľmi dôležité ako napríklad kúpa domu, dovolenka, vzdelávací kurz, hľadanie si partnera. V niektorých situáciách využívame médiá na informovanie alebo zdieľanie zážitkov, napríklad z dovolenky. A nájdeme sa aj situácie, keď médiá nie sú potrebné vôbec. Človek by mal byť schopný odolať všetkým tým nástrahám vo forme reklám a iných lákadiel, keď ich dokáže ignorovať a nájsť.

Ako pôsobia informácie v médiách

Podľa žiakov, súčasná informačná spoločnosť však vyvíja na človeka tlak, požiadavku, aby bol informovaný. Všeobecná informovanosť sa netýka práce, ale súvisí s uplatnením sa v spoločnosti. Môžeme byť svedkom, že čoraz viac voľnočasových aktivít realizujeme pred obrazovkami, pred technológiami, takže človek je takmer nepretržite vystavovaný ich pôsobeniu, čo môže spôsobiť isté informačné preťaženie.

Tu sa dostáva do popredia otázka, či všetko čo čítame, vidíme, počujeme je naozaj pravda. Mnohí prijímatelia médií, sa často nezamýšľajú nad rozdelením informácií na pravdivé resp. nepravdivé informácie. Schopnosť hodnotiť informácie a pracovať s nimi vychádza z kritického myslenia a osvojenia si určitých kompetencií.

Základné princípy práce novinára

Žiaci:

Novinári nemôžu vždy zaručiť pravdivé informácie. Mali by sa vždy usilovať o presnosť, poskytnúť všetky dôležité skutočnosti, ktoré sú k dispozícii a zabezpečiť ich kontrolu. Pokiaľ nie sú schopní potvrdiť dôveryhodnosť informácie, mali by o tom informovať čitateľa, diváka alebo poslucháča.

Novinári musia byť nezávislí, nemali by konať podľa svojho uváženia, v mene vlastných, súkromných záujmov alebo politických strán, kultúrnych a iných skupín. Väčšina príbehov má aspoň dve strany. Objektívnosť nie je vždy možné v plnej miere dosiahnuť, ale novinár by sa o ňu mal za každých okolností snažiť.

V spravodajstve prevažujú negatívne informácie. Novinári by však nemali ubližovať ľuďom z reportáží. To, čo publikujú alebo vysielajú, môže byť škodlivé a preto by si mali uvedomiť dopad vlastných slov a textov na osoby zapojených do reportáží.

Jasným znakom dobrého novinára je schopnosť udržať si zodpovednosť. Ak sa novinár dopustí chyby, musí ju vedieť priznať a napraviť. Ospravedlnenie a vyjadrenie ľútosti by malo byť úprimné a nie cynické. Novinári by mali počúvať obavy a pripomienky svojho publika.

Ako už bolo v predchádzajúcich riadkoch spomínané, súčasný svet je preplnený informáciami, ktoré sa na nás valia z každej strany a v rôznych podobách, od hovoreného slova, cez printové médiá až po audio-vizuálny formát. Jednoducho sú všade navôkol nás. Keďže ide o rozmach nielen informácií, ale aj technológií, je dôležité mať na pamäti nástrahy, ktoré s tým súvisia a snahu tieto nástrahy eliminovať, či dokonca odstrániť. Diskusiou sme sa snažili poskytnúť nadhľad do danej problematiky, vysvetliť teoretický základ. Žiaci sa snažili opísať pôsobenie médií na spoločnosť a ako s nimi pracovať a využívať vo svoj prospech.